

Katowice, dnia 27 grudnia 2011 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Pan
Włodzimierz Żak
Burmistrz
Miasta Myszków**

LKA-4101-21-06/2011/P/11/134

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Miasta w Myszkowie² w zakresie utrzymania czystości i porządku w miejscach publicznych w latach 2009-2011 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 20 października 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Burmistrzowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację zadań w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

- 1. NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, tworzenie przez Gminę warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem porządku i czystości na jej terenie.**

Zadania w powyższym zakresie prawidłowo ujęto w regulaminach organizacyjnych Urzędu oraz w zakresach obowiązków pracowników Wydziału Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji (do 6 stycznia 2010 r.) oraz Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

² Zwany dalej „Urzędem”.

Komunalnej³ (od 7 stycznia 2010 r.) Większość zadań z zakresu utrzymania czystości i porządku od stycznia 2010 r. powierzono jednemu pracownikowi OW, co może stanowić zagrożenie dla prawidłowej ich realizacji. Przestrzeganie ładu i porządku na terenie gminy kontrolowała Straż Miejska.

Stwierdzono, że od 2005-2009 nie wypełniano obowiązku prowadzenia w gminie audytu, mimo że kwoty jej przychodów oraz wydatków w roku kalendarzowym były wyższe od kwot, których przekroczenie powodowało powstanie tego obowiązku⁴, co stanowiło naruszenie art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych⁵. W wyjaśnieniach Pan Burmistrz stwierdził, że nie są mu znane okoliczności i powody nieprowadzenia audytu wewnętrznego w Urzędzie przed lutym 2010 r.

NIK, mając m.in. na uwadze stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości, ocenia negatywnie nieobjęcie w okresie od lutego 2010 r. do czerwca 2011 r. audytem realizacji zadań dotyczących utrzymania czystości i porządku. Ponadto w zakresie tym NIK ocenia jako nierzetelną kontrolę zarządczą przeprowadzoną w 2010 r. przez Kierownika OW w podległym mu Wydziale, w zakresie prawidłowości prowadzenia postępowań wydawania zezwoleń przedsiębiorcom na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Kontrola ta nie wykazała nieprawidłowości, mimo że przy wydawaniu zezwolenia firmie „Ochrona Środowiska” Sp. z o.o. z siedzibą w Kamienicy Polskiej nie przestrzegano art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶, stanowiącego że załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania. Stwierdzono, że wszczętego w 2007 r. postępowania, dotyczącego rozpatrzenia wniosku ww. przedsiębiorcy o zmianę jego zezwolenia, nie zakończono do września 2011 r.

Nadmierne wydłużenie postępowań administracyjnych (1,5-3 lat) NIK stwierdziła również w przypadku 4 innych przedsiębiorców, którzy w latach 2006-2007 złożyli,

³ Zwany dalej odpowiednio „WIM” i „OW”

⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie określenia kwot przychodów oraz wydatków środków publicznych dokonywanych w ciągu roku kalendarzowego, których przekroczenie powoduje obowiązek prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych (Dz. U. Nr 234, poz. 1970), które uchylone zostało z dniem 1 lipca 2007 r. oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 czerwca 2006 r. w sprawie kwot, których przekroczenie powoduje obowiązek prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych (Dz.U. Nr 112 poz. 763), które uchylone zostało z dniem 1 stycznia 2011 r.

⁵ Dz.U Nr 249 poz.2104 ze zm. Wspomniany art. 49 ustawy utracił moc z dniem 1 stycznia 2010 r. Obecnie obowiązuje art. 274 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U Nr 157 poz.1240 ze zm).

⁶ Dz. U z 2000 r. Nr 98 poz. 1071 ze zm., zwanej dalej „kpa”

na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw⁷, wnioski w sprawie zmiany posiadanych zezwoleń na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. W tych przypadkach wydanie nowych zezwoleń nastąpiło dopiero w styczniu i maju 2009 r. Wskutek powyższego ww. 4 przedsiębiorcy, jak i wspomniana wcześniej „Ochrona Środowiska” Sp.z o.o. w latach 2007-2011 prowadzili działalność gospodarczą w zakresie odbierania odpadów komunalnych na podstawie zezwoleń wydanych w latach 1997–2005 w oparciu o przepisy, które utraciły moc w październiku 2005 r.

NIK nie podziela stanowiska wyrażonego m.in. w wyjaśnieniach byłego Kierownika WIM, że wydłużenie tych procedur wynikało z problemów w interpretacji przepisów oraz wielokrotnego wzywiania przedsiębiorców do uzupełniania braków w złożonych przez nich wnioskach.

Rada Miasta 16 marca 2006 r. i 30 czerwca 2010 r. uchwaliła regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie gminy⁸, zgodnie z trybem określonym w art. 4. ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁹, po uzyskaniu opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Myszkowie¹⁰. Uchwalone *Regulaminy* zawierały, poza poniższymi wyjątkami, uregulowania określone w art. 4 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości, a ich postanowienia były zgodne z Planem Gospodarki Odpadami dla Myszkowa¹¹.

Równocześnie NIK ocenia negatywnie:

- zobowiązanie w § 46 *Regulaminu z 2010 r.* właścicieli nieruchomości obowiązku do przechowywania przez okres 2 lat dowodów płacenia za usługi odbierania odpadów komunalnych, celem okazania ww. dokumentów instytucjom kontrolnym, niewynikającego z art. 4 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości.

NIK, mając na uwadze uregulowania art. 6 ust. 1 ww. ustawy, wskazuje że Rada Miasta nie posiada uprawnień do modyfikacji przepisów ustawowych i w związku z tym nie podziela wyjaśnień Burmistrza, że nałożenie tego obowiązku miało na celu stworzenie narzędzia do kontroli właścicieli nieruchomości pod kątem wywiązywania się z obowiązków w zakresie gospodarowania odpadami,

⁷ Dz. U. Nr 175, poz. 1458 ze zm., zwanej dalej „ustawą o zmianie ustawy o odpadach”.

⁸ Zwane dalej „*Regulaminem z 2006 r.*” i „*Regulaminem z 2010 r.*”

⁹ Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm., zwanej dalej „ustawą o utrzymaniu czystości”.

¹⁰ Zwanego dalej „*PPIS*”

¹¹ Zwanego dalej „*PGO*”

- ujęcie w *Regulaminie z 2010 r. przepisów*, z naruszeniem art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach¹², dopuszczających w § 23 możliwość spalania na terenie zabudowy jednorodzinnej zgromadzonych pozostałości roślinnych (porażonych chorobami), pomimo że na terenie gminy wprowadzono obowiązek selektywnego zbierania i odbierania odpadów ulegających biodegradacji, zgodnie z § 2 ust. 2 pkt 1 regulaminu,
- brak właściwego sprecyzowania w *Regulaminie z 2010 r. przepisów* dotyczących terminów przeprowadzania obowiązkowej deratyzacji, niezgodnie z zakresem delegacji wynikającym z art. 4 ust. 2 pkt 8 ustawy o utrzymaniu czystości. Sformułowane w tym zakresie w § 41 pkt 1 *Regulaminu* postanowienia, nakazujące przeprowadzanie deratyzacji, co najmniej raz w roku w okresie wiosennym lub jesiennym, umożliwiały właścicielom nieruchomości dowolne ustalanie terminu jej przeprowadzania, tym bardziej że nie był wypełniany przez organ wykonawczy gminy, obowiązek określony w § 42 *Regulaminu*, dotyczący podawania do publicznej wiadomości uzgodnionego z PPIS terminu i obszaru deratyzacji.

NIK ocenia negatywnie niedokonanie aktualizacji *Planu Gospodarki Odpadami dla Myszkowa*¹³, uchwalonego 30 czerwca 2004 r. na lata 2004-2007, z uwzględnieniem perspektyw na lata 2008-2015, co stanowiło naruszenie art. 14 ust. 14 ustawy o odpadach, określającego że plany gospodarki odpadami podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata. Niedokonanie aktualizacji PGO Burmistrz wyjaśnił nieuchwaleniem aktualizacji PGO dla powiatu, z którym aktualizacja PGO gminy winna być zgodna. Stwierdzono ponadto niesporządzenie przez Burmistrza za lata 2009–2010 oraz nie przedłożenie Radzie Miasta i Zarządowi Powiatu sprawozdania z realizacji PGO, co stanowiło naruszenie art. 14 ust. 13 pkt 1 ustawy o odpadach.

NIK nie podziela wyjaśnień Kierownika OW, że niesporządzano sprawozdań w tym okresie, ponieważ Gmina posiadała nieaktualny (niezgodny z ustawą o odpadach) i tym samym nieobowiązujący PGO.

2. NIK ocenia negatywnie realizację w gminie wybranych obowiązków z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Stwierdzono, że wymaganą art. 3 ust. 3 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości ewidencję umów zawieranych przez właścicieli nieruchomości z przedsiębiorcami na odbiór

¹² Dz. U z 2010 r. Nr. 185 poz. 1243 ze zm., zwanej dalej „ustawą o odpadach”.

¹³ Zwanemu dalej „PGO”.

odpadów¹⁴, założono w 2009 r., z blisko 3 letnim opóźnieniem w stosunku do terminu wynikającego z przepisów art. 10 ust. 5 ustawy o zmianie ustawy o odpadach. Opóźnienie w założeniu ewidencji oraz mały postęp prac w zakresie jej uzupełnienia w latach 2009-2011 spowodowały, że jej dane były nierzetelne i niekompletne (w czerwcu 2011 r. obejmowały tylko ok. 10% właścicieli nieruchomości z terenu gminy). Stan taki uniemożliwiał prawidłową kontrolę wypełniania przez właścicieli nieruchomości obowiązków w zakresie gospodarowania odpadami. Brak kompletnej ewidencji umów Burmistrz tłumaczył jej nieprowadzeniem w latach 2006–2008 w związku z występującymi wówczas brakami kadrowymi w Wydziale WIM.

NIK ocenia negatywnie niepodjęcie przez Urząd bezzwłocznych działań kontrolnych wobec właścicieli nieruchomości, których umowy rozwiązano lub wygasły, a którzy nie zawarli nowych umów na odbiór odpadów komunalnych. Analiza 30 takich przypadków z lat 2009–2010 wykazała, że wobec 22 właścicieli (76,7%), przez okres od 7-24 miesięcy, nie podjęto żadnych działań kontrolnych i sprawdzających. Z kolei 4 właścicieli wezwano do okazania potwierdzeń przekazywania odpadów przedsiębiorcom, przy czym 2 z nich wezwano po ponad 11 miesiącach od daty powzięcia informacji o rozwiązaniu (wygaśnięciu) umowy. W stosunku do pozostałych 4 właścicieli, w związku z zawarciem przez nich nowych umów, nie było potrzeby podejmowania żadnych działań.

W ocenie NIK, ww. ustalenia podważają rzetelność wykazywanych przez Urząd danych, z których wynikało, że w latach 2009-2011 (6 m-cy) udział właścicieli nieruchomości niemających podpisanych umów zmalał z 6,7% do 4,8%. Według Urzędu liczba zawartych przez właścicieli nieruchomości umów z przedsiębiorcami na odbiór odpadów komunalnych wzrosła w ww. okresie z 4 905 do 4 971 (o 1,3%).

Pomimo nieprawidłowego gospodarowania przez część właścicieli nieruchomości odpadami komunalnymi, Burmistrz w latach objętych kontrolą nie wydawał, na podstawie przepisów art. 5 ust. 7 ustawy o utrzymaniu czystości, decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wyposażenie nieruchomości w urządzenia do zbierania odpadów komunalnych oraz na podstawie art. 6 ust. 7 ww. ustawy, decyzji w sprawie zorganizowania zastępczego odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości nieposiadających umów na odbiór odpadów komunalnych. Powyższe Burmistrz tłumaczył skutecznością działań kontrolnych podejmowanych przez Straż Miejską i pracowników

¹⁴ Zwanej dalej „Ewidencją umów”.

OW, NIK jednak zwraca uwagę, że działania te dotyczyły tylko przypadków właścicieli ujawnionych w trakcie uzupełniania ewidencji.

Urząd udostępnił na stronie internetowej informacje o 5 podmiotach zbierających na terenie gminy zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych¹⁵, zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 a ustawy o utrzymaniu czystości. Stwierdzono jednak, że informacje te były niezetelne, gdyż nie obejmowały 7 podmiotów wpisanych do rejestru prowadzonego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ), na podstawie art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym¹⁶ udostępnionego, jako „Rejestr przedsiębiorców i organizacji odzysku sprzętu elektrycznego i elektronicznego” na stronie internetowej GIOŚ. Równocześnie w informacji Urzędu ujęto 1 podmiot zbierający zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, którego nie ujmował rejestr GIOŚ. Rozbieżności te wyjaśniono wykazywaniem na stronie internetowej Urzędu tylko podmiotów, które złożyły Burmistrzowi informacje, na podstawie art. 39 ww. ustawy, o prowadzeniu działalności w zakresie zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

NIK zwraca uwagę, że działania Urzędu w zakresie realizacji zadania własnego gminy, określonego w art. 16 a pkt 5 ustawy o odpadach, ograniczono do zorganizowania w 23 punktach zbiórki zużytych baterii i akumulatorów małogabarytowych oraz do zorganizowania w 2011 r. (w maju i we wrześniu) dwóch zbiórek zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Innych działań w tym zakresie nie podejmowano, ze względu na brak nieruchomości, na której mógł być zlokalizowany taki punkt, bez ponoszenia dużych nakładów. Uruchomienie takiego punktu planowano w 2009 r. przy współudziale Organizacji Odzysku Elektro-Eko.

Ewidencję udzielonych i cofniętych przedsiębiorcom zezwoleń na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości prowadzono zgodnie z art. 7 ust. 6 b ustawy o utrzymaniu czystości. Według tej ewidencji 16 przedsiębiorców posiadało ważne zezwolenia Burmistrza na odbiór odpadów komunalnych na koniec czerwca 2011 r. Wykazywano w niej m.in. 2 przedsiębiorców posiadających zezwolenia wydane w latach 2004 -2005 z terminem ważności upływającym w latach 2014 - 2015, ponieważ jednego z tych zezwoleń Burmistrz nie wygasił, a drugiego nie cofnął, pomimo zaistnienia okoliczności uzasadniających takie działanie, w postaci odpowiednio niezłożenia wniosku

¹⁵ Według stanu na koniec czerwca 2011 r.

¹⁶ Dz. U. Nr 180, poz. 1495 ze zm.,

o zmianę zezwolenia oraz nie wydania nowego zezwolenia z powodu wadliwości złożonego wniosku.

NIK ocenia negatywnie rzetelność nadzoru sprawowanego przez Burmistrza nad przedsiębiorcami odbierającymi odpady od właścicieli nieruchomości na terenie gminy, z uwagi m.in. na:

- dopuszczenie do prowadzenia przez MPGKiM Sp.z oo. działalności w zakresie odbierania odpadów od stycznia 2007 r. do września 2011 r., na podstawie zezwolenia z 21 stycznia 2005 r., które, w związku z niezłożeniem przez przedsiębiorcę, zarówno do dnia 21 stycznia 2007 r.¹⁷, jak i do września 2011 r., wymaganego wniosku o zmianę posiadanego zezwolenia na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy o odpadach, winno być przez Burmistrza wygaszone z urzędu bez odszkodowania, na podstawie art. 10 ust. 4 ww. ustawy, co tłumaczono przeoczeniem,
- prowadzenie w okresie od 1 maja 2007 r. do 5 maja 2010 r. przez „Sita” Sp. z o.o. działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości bez wymaganego zezwolenia Burmistrza¹⁸ Pomimo że Urząd wiedział o powyższym (Spółka przedkładała informacje potwierdzające prowadzenie działalności), Burmistrz nie żądał zaprzestania przez nią prowadzenia nielegalnej działalności, co tłumaczył przeoczeniem oraz długotrwałym rozpatrywaniem wniosku tej Spółki, złożonym w 2007 r. w sprawie wydania nowego zezwolenia, z uwagi na stwierdzone w nim braki.

Stwierdzono również, że w latach 2009-2011 (6 m-cy) Burmistrz nie korzystał z uprawnienia, określonego w art. 8 b ust. 1 i ust. 5 ww. ustawy, do kontroli zgodności działalności gospodarczej przedsiębiorców z warunkami udzielonego im zezwolenia, pomimo istnienia przesłanek do podejmowania takich kontroli. Przedsiębiorcy nieprawidłowo realizowali obowiązek określony w art. 9 a ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości, dotyczący przekazywania Burmistrzowi, po upływie każdego miesiąca, wykazów właścicieli nieruchomości, z którymi w poprzednim miesiącu zawarto umowy na odbieranie odpadów komunalnych lub z którymi umowy takie rozwiązano lub których umowy wygasły, a także obowiązek określony w art. 9 a ust. 2 ww. ustawy dotyczący przekazywania Burmistrzowi, po upływie każdego roku, informacji o ilości odebranych odpadów. Stwierdzono np., że 40,0% z przedłożonych Burmistrzowi wykazów

¹⁷ W terminie 6 m-cy od dnia wydania przez Burmistrza Zarządzenia Nr 101/IM/2006 z dnia 21 lipca 2006 r. w sprawie wymagań, jakie powinni spełniać przedsiębiorcy ubiegający się o uzyskanie zezwolenia w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (...).

¹⁸ W latach 2008-2009 spółka „Sita” odebrała z terenu Myszkowa 152,3 Mg odpadów komunalnych

w I półroczu 2011 r., przekazano z opóźnieniem od 2-10 dni w stosunku do wymaganego terminu. Z kolei informacje roczne za lata 2009-2010, z opóźnieniem wynoszącym od 7 dni do 6 m-cy, przedłożyło odpowiednio dwóch i jeden przedsiębiorca. Dyscyplinujące działania Urzędu wobec przedsiębiorców polegały na monitach telefonicznych i kierowaniu do nich pism przypominających o obowiązkach.

NIK ocenia pozytywnie wzrost o 10,2% w latach 2009-2010 na terenie gminy poziomu selektywnej zbiórki odpadów (z 382,7 Mg do 422,2 Mg), w tym również selektywnej zbiórki odpadów ulegających biodegradacji o 28,2% (z 46,9 Mg do 60,2 Mg). NIK zwraca równocześnie uwagę na spadek o 2,5% ogólnej zbiórki odpadów komunalnych (z 8 453,3 Mg do 8 243,6 Mg) i niekorzystne kształtowanie się wskaźników charakteryzujących stan gospodarki odpadami komunalnymi w gminie. W 2010 r. nie objęto bowiem wszystkich (100%) mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów (co zgodnie z PGO nastąpić miało w 2007 r.), zebrane odpady komunalne stanowiły 82,1% ilości odpadów wytworzonych (w PGO zakładano min. 90%), a udział odpadów zbieranych selektywnie w ogólnej ilości zebranych odpadów wynosił 4,0%. Małe były także udziały selektywnie zbieranych odpadów ulegających biodegradacji (0,7%), niebezpiecznych i wielkogabarytowych (0,03%), a zerowe odpadów budowlanych i zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. NIK zwraca ponadto uwagę, że powyższe dane sporządzono w oparciu o informacje roczne składane Burmistrzowi przez przedsiębiorców (na podstawie art. 9 a ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości), których Urząd nie weryfikował. Z ustaleń kontroli wynika, że rzetelność tych danych nasuwa wątpliwości, gdyż np. w przekazywanych Urzędowi innych informacjach (m.in. w lipcu 2011 r.) trzech przedsiębiorcy za lata 2009-2010 wykazywali odmienne dane na temat ilości odebranych na terenie gminy odpadów wymieszanych i zebranych selektywnie, niż w informacjach rocznych za powyższe okresy. Stwierdzono również, że odbierająca odpady „Sita” Sp. z o.o nie złożyła informacji za rok 2009, w którym zebrała 78,25 Mg odpadów komunalnych.

NIK ocenia pozytywnie zamieszczanie na stronie internetowej (podmiotowej BIP) Regulaminu utrzymania czystości i porządku oraz PGO, a także prowadzenie przez Urząd edukacji ekologicznej lokalnej społeczności w zakresie gospodarki odpadami, obejmującej m.in. organizację zbiórki baterii przez uczniów i przedszkolaków oraz kampanię informacyjną o szkodliwości spalania odpadów.

3. NIK ocenia pozytywnie realizację zadań w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniu miejsc publicznych oraz zbierania z tych miejsc odpadów, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

NIK ocenia pozytywnie stan utrzymania czystości i porządku w 8 poddanych oględzinom miejscach publicznych (skwerach, parkingach i ulicach). Miejsca te były utrzymane w czystości, a stan techniczny koszy na śmieci był dobry. NIK zwraca uwagę na dużą dysproporcję w rozmieszczeniu koszy na części ulic (odległość pomiędzy koszami wynosiła od 20-500 m), brak na części koszy cech identyfikujących ich właściciela oraz ustawienie na ulicy M. Skłodowskiej kosza będącego własnością gminy przed prywatną placówką handlową, podczas gdy brak było kosza przed znajdującą się w pobliżu Poradnią Zdrowia. Urząd w toku kontroli przystąpił do znakowania koszy ulicznych będących własnością gminy.

NIK ocenia pozytywnie podejmowane różnorodne działania Gminy w zakresie edukacji lokalnej społeczności w temacie zapewnienia porządku i czystości, obejmujące m.in. zamieszczanie informacji z tym związanych na stronach internetowych, artykułów w lokalnych gazetach, organizowanie akcji związanych z poprawą stanu czystości i porządku.

Według danych Urzędu, liczba urządzeń do gromadzenia odpadów w latach 2009-2011 (6 m-cy) utrzymywała się na poziomie znacznie przekraczającym potrzeby (określane na poziomie 80 koszy) i wynosiła 200 sztuk w 2009 r. oraz 207 sztuk w 2010 r. i w I półroczu 2011 r. NIK zwraca uwagę, że podając wspomniane wyżej wielkości potrzeb na kosze Urząd nie dysponował równocześnie dokumentacją pozwalającą na ich faktyczne określenie. Według wyjaśnień, bieżących zakupów koszy dokonywano w oparciu o wnioski mieszkańców lub w oparciu o wyniki prowadzonych w tym zakresie obserwacji i wizji lokalnych miejsc publicznych.

W celu utrzymania czystości i porządku miejsc publicznych zawierano z wykonawcami umowy, których zakres obejmował m.in. opróżnianie, naprawy i konserwację urządzeń do gromadzenia odpadów, a także utrzymywanie czystości i porządku w miejscach publicznych. W umowach właściwie zabezpieczono interesy gminy m.in. poprzez ustalanie kar umownych, zastrzeżenie prawa obniżenia wynagrodzenia w przypadku nienależytego wykonania przedmiotu umowy oraz przeprowadzanie kontroli wykonania tych umów.

Realizowano również zadanie gminy dotyczące usuwania martwych zwierząt i ich części, którego rzeczową realizację umową powierzono gminnej Spółce wraz z usługą wyłapywania bezdomnych zwierząt i zapewnienia im opieki.

Natomiast NIK ocenia negatywnie pominięcie procedur przewidzianych ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁹ przy udzielaniu, począwszy od 2010 r., zamówień na realizację usług utrzymania czystości i porządku na terenie gminy. Na realizację tych usług gmina zawierała z własną spółką komunalną PUK „Saniko” Sp. z o.o. umowy „w sprawie finansowania powierzonych zadań Gminy”, podczas gdy uchwała Rady Miejskiej w sprawie utworzenia jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością gminy Myszków oraz notarialny „Akt założycielski jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością gminy Myszków” nie zawierały oświadczenia woli o powołaniu tej spółki w celu przejęcia zadań własnych Gminy i o przekazaniu jej tych zadań. Zdaniem NIK, ujęcie zadań z zakresu gospodarki komunalnej jako przedmiotu działalności Spółki, jest wprawdzie warunkiem koniecznym dla zgodnego z prawem zlecenia takich zadań jakimkolwiek przedsiębiorcy, ale niewystarczającym do uznania określonych zadań własnych gminy za przekazane temu podmiotowi. Wartość zawartych lub realizowanych w 2010 r. w powyższy sposób (bez stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych) czterech umów (z 31 grudnia 2009 r.; 6 kwietnia 2010 r.; 6 kwietnia 2010 r. i 1 grudnia 2010 r.), objętych zakresem kontroli NIK, wynosiła 554 500 zł.

NIK ocenia negatywnie występowanie licznych dzikich wysypisk odpadów na terenie gminy, potwierdzający istnienie nieprawidłowości w gospodarowaniu odpadami. W latach 2009-2011 (6 m-cy) wysypisk tych zlokalizowano odpowiednio 28, 20 i 21, spośród których zlikwidowano odpowiednio 25, 17 i 7. Niedokonywanie likwidacji wszystkich dzikich wysypisk Kierownik OW wyjaśniała brakiem środków w budżecie gminy na ten cel, a w 2011 r. prowadzeniem ich likwidacji przez pracowników gospodarczych Urzędu i pracowników społeczno-użytecznych (do czasu zawarcia umowy z wykonawcą, co nastąpiło w marcu 2011 r.) Według danych Urzędu, tylko w latach 2009-2010 z dzikich wysypisk zebrano 203,5 Mg odpadów, wydatkując na ten cel 67,4 tys. zł.

Ogłędziny wybranych losowo pięciu miejsc częstego występowania nielegalnych wysypisk wykazały, że mimo kilkukrotnego uprzątnięcia tych miejsc w 2011 r., w czterech

¹⁹ Dz. U. z 2010 r. Nr 113. poz. 759 ze zm.

z nich zalegały niewielkie ilości odpadów komunalnych, natomiast w piątym nie stwierdzono odpadów, z uwagi na zebranie ich w ramach przeprowadzonej przez Urząd we wrześniu 2011 r. akcji „*Ludzie z klasą, a ekologiczny savoir vivre*”.

4. NIK ocenia pozytywnie realizację zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i czystości w miejscach publicznych ze strony osób utrzymujących zwierzęta domowe, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości.

Stwierdzono, że postanowienia obowiązujących regulaminów utrzymania czystości określały obowiązki właścicieli zwierząt domowych w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i czystości w miejscach publicznych, z których wynikał m.in. wymóg niezwłocznego usuwania zanieczyszczeń pozostawionych przez zwierzęta w obiektach i na terenach przeznaczonych do wspólnego użytku²⁰. Wypełnianie tych obowiązków kontrolowała Straż Miejska, która w okresie objętym kontrolą udzieliła 120 pouczeń, nałożyła 7 mandatów na kwotę 850 zł i skierowała dwie sprawy o wykroczenie do sądu.

NIK ocenia pozytywnie podjęte przez Urząd w IV kw. 2009 r. kompleksowe działania w celu ułatwienie właścicielom zwierząt domowych przestrzegania ustalonych zasad utrzymania czystości. Podjętym działaniom edukacyjnym (w ramach akcji „*Pokaż klasę! Posprzątaj po swoim pupilku*”) towarzyszyły działania rzeczowe, w ramach których zakupiono i rozmieszczono na terenie gminy kosze na odchody zwierząt i dystrybutory jednorazowych zestawów higienicznych „Animals”, a także podpisano umowy na opróżnianie ww. koszy i uzupełnianie w dystrybutorach wspomnianych zestawów. W 2011 r. kosze na odchody rozstawiono w 17 miejscach, a dystrybutory znajdowały się w 15 z tych miejsc. Na stronie internetowej Urzędu umieszczono również informację dla mieszkańców gminy o 13 dodatkowych miejscach pobierania zestawów higienicznych (poza dystrybutorami). NIK zwraca jednak uwagę na nierzetelność tych informacji, gdyż w trakcie sprawdzania dostępności ww. zestawów w 11 z nich wykazano, że w 6 (54,5%) ich nie było lub nie były one wydawane osobom indywidualnym.

Ogłędziny 2 placów zabaw przy ul. Słowackiego i na terenie Zespołu Szkół Publicznych nr 3 nie wykazały nieprawidłowości w zakresie utrzymania czystości i porządku na ich terenie. Przy placach umieszczono tablice informujące o zakazie wprowadzania zwierząt domowych. NIK zwraca uwagę na brak ich należytego zabezpieczenia przed dostępem zwierząt domowych i bezdomnych, a także przed

²⁰ Nakaz nie dotyczył osób o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz osób niewidomych korzystających z psów przewodników.

zanieczyszczeniem odchodami przez zwierzęta, z uwagi na brak lub niesprawność ogrodzeń tych placów, a także brak zabezpieczenia piaskownic na noc.

NIK ocenia negatywnie stan bezpieczeństwa dzieci na placu zabaw w Zespole Szkół Publicznych nr 3, gdyż oględziny wykazały zagrożenie dla ich życia lub zdrowia, z uwagi na uszkodzone mocowanie segmentu ogrodzenia oraz swobodny dostęp do znajdujących się obok obiektów rozdzielni 15 KV oraz szafy sterowniczej oświetlenia ulicznego. Dyrektor Zespołu Szkół nr 3 (uczestniczący w oględzinach) w trakcie kontroli doprowadził do naprawienia ogrodzenia, a właściciele stacji transformatorowej i szafy sterowniczej zobowiązali się odgrodzić ww. obiekty od placu zabaw w listopadzie 2011 r.

5. NIK ocenia negatywnie wykonywanie obowiązków dotyczących utrzymania i eksploatacji szaletów publicznych na terenie gminy oraz pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, dotyczących przeprowadzania obowiązkowej deratyzacji.

W latach 2009-2011 (6 m-cy) na terenie gminy liczącej ponad 32 tys. mieszkańców dostępna była tylko toaleta publiczna w budynku Urzędu (w godzinach funkcjonowania Urzędu²¹) oraz szalety przenośne, wynajmowane okresowo (na czas trwania uroczystości państwowych, kościelnych i miejskich). Toalety dostępne były bezpłatnie. Zarówno na terenie miasta, jak i w informatorach o mieście, nie było informacji o stałej toalecie.

Powyższe, a także niezakładanie w strategii rozwoju gminy i w uchwalanych planach inwestycyjnych budowy nowych tego typu obiektów, oznacza nierealizowanie przez Gminę obowiązku zapewnienia budowy, utrzymania i eksploatacji szaletów publicznych, wynikającego z art. 3 ust. 2 pkt 2 d ustawy o utrzymaniu czystości. Miało to miejsce, pomimo że w styczniu 2009 r. Komisja Rady Miejskiej ds. rolnictwa, ochrony środowiska, prawa i porządku w mieście, zwróciła uwagę na konieczność rozwiązania problemu braku działających szaletów na terenie miasta.

NIK jako działanie niegospodarne ocenia nieruchomieństwo dotychczas stałego szaletu miejskiego (przyjętego na stan majątku gminy w 2009 r.²²), który nie był użytkowany z powodu złego stanu technicznego i nieprzeprowadzenia jego remontu. Nieprzeprowadzenie remontu szaletu w 2011 r. tłumaczono niezabezpieczeniem środków na ten cel w budżecie miasta.

Stwierdzono, że w latach 2009-2011 (do września) nie podawano do publicznej wiadomości, wbrew postanowieniom § 42 *Regulaminu*, obszarów i terminów

²¹ Poniedziałek, środa, czwartek, piątek od 7.30-15.30, wtorek od 8.00-16.00.

²² Decyzja Wojewody Śląskiego z dnia 10 sierpnia 2009 r., uprawomocniona 8 stycznia 2010 r.

przeprowadzania obowiązkowej deratyzacji na terenie gminy. W okresie tym Straż Miejska nie przeprowadziła również kontroli wywiązywania się właścicieli nieruchomości z obowiązku przeprowadzenia deratyzacji.

Analiza wykazała, że spośród 18 budynków mieszkalnych, stanowiących własność gminy (będących w zarządzie Myszkowskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego sp. z o.o. w Myszkowie), obowiązkową deratyzację w latach 2009-2011 przeprowadzano corocznie w 15 budynkach. Nieprzeprowadzanie jej w 3 budynkach tłumaczono faktem ich niezamieszkiwania oraz przeznaczeniem ich do kapitalnego remontu lub do sprzedaży. Stwierdzono ponadto, że w 2009r. obowiązkowej deratyzacji nie przeprowadzono także w budynku Urzędu Miejskiego, co wyjaśniano niestwierdzeniem śladów gryzoni.

NIK nie podziela tych wyjaśnień, a także stanowiska Komendanta Straży Miejskiej ujętego w wyjaśnieniach, że nieprzewodzenie przez straż kontroli wywiązywania się właścicieli nieruchomości usprawiedliwia brak ogłoszenia złej sytuacji epidemiologicznej w mieście przez PPIS, wskazując że uchwalony przez Radę Miasta *Regulamin* nie przewidywał odstąpienia od przeprowadzania deratyzacji w obiektach publicznych, nawet w sytuacji niestwierdzenia obecności gryzoni.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Podjęcie działań w celu zapewnienia zgodności postanowień regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Myszkowa z przepisami art. 4 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku.*
- 2. Prowadzenie kontroli wewnętrznej lub audytu realizacji przez komórki i pracowników zadań dotyczących utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.*
- 3. Podjęcie działań w celu zintensyfikowania prac związanych z zakładaniem i kompletowaniem ewidencji umów zawartych przez właścicieli nieruchomości na odbieranie odpadów komunalnych oraz zapewnienie warunków do jej prowadzenia w sposób umożliwiający skuteczną i bieżącą kontrolę wykonywania przez tychże właścicieli obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów.*
- 4. Podejmowanie bez zwłoki kontroli właścicieli nieruchomości niemających podpisanych umów z przedsiębiorcami na odbieranie odpadów komunalnych.*
- 5. Korzystanie z uprawnień do wydawania decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wyposażenie nieruchomości w urządzenia do zbierania odpadów oraz*

decyzji organizujących odbiór zastępczy w przypadkach, w których wystąpiły do tego przestanki.

- 6. Zapewnienie publikowania na stronach BIP rzetelnej informacji o działających na terenie gminy podmiotach zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.*
- 7. Zapewnienie rzetelnego wypełniania przez przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości obowiązków dotyczących terminowego przekazywania wykazów właścicieli nieruchomości, z którymi zawarto umowy na odbieranie odpadów komunalnych, z którymi umowy rozwiązano lub których umowy wygasły, a także informacji rocznych o ilości odebranych na terenie gminy odpadów.*
- 8. Wykorzystywanie możliwości kontrolowania przedsiębiorców prowadzących na terenie gminy gospodarowanie odpadami, w zakresie zgodności wykonywanej przez nich działalności z udzielonymi im zezwoleniami i obowiązującymi przepisami.*
- 9. Zapewnienie bieżącej likwidacji powstających na terenie gminy dzikich wysypisk odpadów.*
- 10. Zapewnienie realizacji prac rzeczowych w zakresie odgródzenia placu zabaw przy Zespole Szkół Publicznych nr 3 w Myszkowie od obiektów gospodarki energetycznej.*
- 11. Stosowanie przy udzielaniu zamówień na realizację zadań z zakresu gospodarki komunalnej, w tym dotyczących utrzymania czystości i porządku przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych.*
- 12. Podjęcie działań w celu uruchomienia szaletów miejskich oraz zapewnienia lokalnej społeczności i osobom spoza gminy szerszego dostępu do toalet publicznych.*
- 13. Podjęcie działań w celu egzekwowania postanowień Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy w zakresie prowadzenia obowiązkowej deratyzacji.*

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Burmistrza, w terminie 20 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do

Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art.62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.